

DISKRIMINERINGSNEMNDA

Offentlig versjon

**Sak 2022/770
(tidligere sak 2021/721)**

Organisasjonen mot offentlig diskriminering, OMOD

mot

Lillestrøm kommune

Vedtak av 8. mai 2023 fra Diskrimineringsnemnda, sammensatt av følgende medlemmer:

**Anniken Mellegaard Douglass (nemndleder)
Gislaug Øygarden
Liv Shelby**

Postadresse
Diskrimineringsnemnda
Postboks 208 Sentrum
5804 Bergen

Telefon
(+47) 90933125

E-post
post@diskrimineringsnemnda.no

Hjemmeside
www.diskrimineringsnemnda.no

Saken gjelder spørsmål om en kommune handler i strid med forbudet mot diskriminering ved at et klassetrinn på en barneskole er inndelt etter etnisitet.

Bakgrunn for saken

Det begynte 76 elever på 1. trinn ved [skolens navn] skoleåret 2020/2021. De ble fordelt på fire klasser (A-D).

Klassekontaktene i B-klassen kontaktet kommunen 1. desember 2020 med bekymring om at klasseinndelingen var uheldig. Klassekontaktene skrev:

«Foresattes bekymring er knyttet til skjevfordeling når det gjelder mangfold i årets klasser hvor andelen minoritetsspråklige barn i de fire klassene ser slik ut: ca. 30%, 25% og 10%, kontra 75% i klassen som vi representerer.»

Kommunen svarte på henvendelsen i brev av 16. desember 2020 hvor de skrev:

«Slik saken er opplyst, har kommunen tillit til skolens vurderinger knyttet til classesammensetningen på 1. trinn og mener det ikke er grunnlag for å pålegge skolen å endre sammensetningen [...]

Kommunen eller skolen har ikke kunnskap om barns eller foreldres etnisitet, foreldres språkkunnskaper eller botid i Norge. Slike opplysninger kan dermed ikke danne grunnlag for classesammensetning. Som nevnt har imidlertid skolen innhentet opplysninger fra barnehagene om barnas språkferdigheter, og skolen har vurdert elevene i klasse 1B som normalt språkadekvate. Dette har dermed ikke gitt grunnlag for å vurdere en annen classesammensetning.»

Partene er uenige om det i B-klassen både var og er en vesentlig høyere konsentrasjon av elever med ikke-vestlig bakgrunn enn i de tre andre klassene.

Noen av foreldrene kontaktet Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD), som igjen kontaktet kommunen 14. juni 2021 og uttrykte sin bekymring. Lillestrøm kommune svarte i brev av 21. juni 2021.

OMOD kontaktet 6. juli 2021 Statsforvalteren om saken og fikk svar 11. august 2021. Statsforvalteren skrev at klasseinndeling ikke er et enkeltvedtak om elevens rettigheter. De skrev videre at deres oppgave er å sikre at elevene får oppfylt sine individuelle rettigheter i henhold til opplæringslova. Da det ikke forelå et enkeltvedtak om elevrettigheter anså Statsforvalteren at forholdet ikke kunne klages på. Statsforvalteren presiserte at de likevel tok OMODs opplysninger til orientering, og at de tok med seg opplysningene inn i sine risikovurderinger for hvor og hvilke temaer det ville være aktuelt å føre tilsyn.

Kommunen har i saken dokumentert hvilke elever som eksempelvis hadde vedtak om spesialundervisning, oppfølging av logoped og andre særskilte behov, gjennom å sende inn klasselistene for trinnet. OMOD fraskrev seg retten til innsyn i disse opplysningene og har ikke fått oversendt dokumentene.

OMOD klagde saken inn for Diskrimineringsnemnda 30. november 2021.

Diskrimineringsnemnda sendte forhåndsvarsel om mulig pålegg om stansing/retting og vedtak om tvangsmulkt 14. mars 2023. Et mulig pålegg kunne være at Lillestrøm kommune måtte endre klasseinndelingen på det aktuelle trinnet på [skolens navn].

Kommunen svarte i brev av 21. mars 2023. Kommunen presiserte at dersom nemnda ville ilegge et pålegg som gikk ut på å endre klassesammensetningen, måtte dette skje i henhold til opplæringslovas regler om klasser og grupper. Etter opplæringslova § 8-2 kan ikke klasser inndeles etter etnisk tilhørighet/nasjonalitet og elevers etniske tilhørighet/nasjonalitet er ikke noe kommunen har informasjon om.

Kommunen opplyste også om at [skolens navn], i dialog med PP-tjenesten, hadde igangsatt en prosess for å sette sammen klassene på det aktuelle trinnet på nytt fra skolestart i august 2023. Dette ble begrunnet i et ønske om å skape gode arbeidsforhold og sosiale forhold for elevene på trinnet, nå som skolen gjennom snart tre år hadde blitt kjent med dem. Kommunen understreket at denne prosessen var uavhengig av saken for Diskrimineringsnemnda, og saken for nemnda hadde ikke vært en del av begrunnelsen for den nye klasseinndelingen.

Etter vanlig saksforberedelse ble saken behandlet i nemndas møte 20. april 2023 i Statens Hus i Bergen. Nemnda var satt med nemndleder Anniken Mellegaard Douglass og nemndmedlemmene Gislaug Øygarden og Liv Shelby. Sekretariatet var representert ved Kristine F. Sandven, Tone Mollandsøy Sørensen og Sunniva Ingemårsen.

Partenes syn på saken

OMOD har i hovedsak anført:

Lillestrøm kommune diskriminerer elevene på grunn av etnisitet, ved at klassene er delt inn etter etnisitet.

Dette utgjør både direkte og indirekte diskriminering.

Kommunen hevder at de ikke hadde informasjon om elevenes etnisitet, og at de derfor ikke kunne vektlegge dette da de satte sammen klassene. Kommunens

forklaring om at klasseinndelingen tilfeldigvis endte med en slik konsentrasjon av barn med ikke-vestlig bakgrunn i en klasse, kan ikke stemme. En vilkårlig fordeling ville i utgangspunktet ikke hatt en så lav sannsynlighetsspredning og et så lavt standardavvik som utfallet i denne saken har.

Kommunen hevder at de har basert sammensetningen på informasjon om barnas språkferdigheter, som de har fått fra barnehagene. En klasseinndeling basert på elevenes språkferdigheter er heller ikke lov.

Selv i et tilfelle der organisering etter språkferdigheter ville vært lov, er kommunens undersøkelser av språkferdighetene til elevene ikke gode nok. Kommunen har brukt informasjon om barnas språkferdigheter som de har fått fra barnehagene. Informasjonen fra barnehagene er ikke god nok, da barnehagene ikke har et pedagogisk og reelt grunnlag for å foreta en kvalitativ god vurdering av barnas språkutvikling. Dette støttes av [Fafo-rapport 2011:35 «Likeverdige tjenester? Storbyenes tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning»](#) utgitt 29. november 2011, side 33.

Det videre kunnskapsgrunnlaget, skolens sosiale og pedagogiske vurderinger, er heller ikke gode nok. Undersøkelser av læringsutfordringer for minoritetsspråklige elever er komplisert og forutsetter spisskompetanse. Forskning har vist at PPT ofte mangler kompetanse til å vurdere minoritetsspråkliges oppvekst og læringsmiljø godt nok, se Joron Phil: Etnisk mangfold i skolen Det sakkyndige blikket, Universitetsforlaget 2010. Det er også uklart hvordan kommunen kan sikre en likeverdig behandling når ikke alle barna har gått i barnehage.

Alle barna på det aktuelle trinnet er stilt dårligere enn andre elever i Norge. Dette skjer ved at en konsentrasjon av ikke-etnisk norske elever er plassert i én klasse. Forskjellsbehandlingen har både kortsiktige og langsiktige konsekvenser. De kortsiktige konsekvensene er særlig knyttet til språkutvikling. Inndelingen fører til at elevene med ikke-vestlig bakgrunn går glipp av en viktig kontaktflate med barn med norsk som morsmål, og dermed går glipp av verdifull norskopplæring. De ikke-vestlige elevene får en manglende eksponering for norsk kultur gjennom naturlig gruppetilhørighet, og alle elevene får en manglende følelse av tilhørighet i det naturlige mangfoldet. Dette kan føre til fremmedgjøring og mobbing for alle elever.

Elevene i de tre klassene med hovedvekt av norske barn diskrimineres også fordi de går glipp av det mangfoldet som er en naturlig del av skolen og samfunnet der de er bosatt, jf. [Likestillings- og diskrimineringsombudets sak 2011/2361](#). LDO kom til at inndeling av elever på grunnlag av deres etniske bakgrunn og/eller hvilket morsmål de hadde, var i strid med forbudet mot diskriminering. Ombudet fant at segregerte klasser i seg selv medførte direkte forskjellsbehandling. Det var uten betydning om den ene eller andre klassen fikk

en opplæring som var bedre eller dårligere. Ombudet mente at samtlige elever, uansett i hvilken klasse de var inndelt i, ble rammet av en segregert ordning. Alle elevene i de tre klassene ved Bjerke videregående skole, uansett deres etniske bakgrunn, ble altså forskjellsbehandlet. Ombudets vurdering er overførbart til tilstanden ved [skolens navn].

Forskjellsbehandlingen er ikke lovlig etter likestillings- og diskrimineringsloven § 9. Den er verken saklig, nødvendig eller forholdsmessig.

De langsiktige konsekvensene av en slik inndeling kan blant annet være at det er større sannsynlighet for at elevene får psykiske problemer, opplever fremmedgjøring og i ytterste konsekvens kan inndelingen bidra til radikaliseringsproblemer. Forskning på språkutvikling for barnehagebarn, som f.eks. den tidligere nevnte FAFO-rapporten, viser at lek med andre barn som er norsktalende, er en avgjørende forutsetning for at barna skal få en god språkutvikling. Det er sannsynlig å tenke seg at dette også videre vil gjelde for nybegynnere på skolen.

OMOD har innhentet en uttalelse fra en tidligere seniorrådgiver hos Statsforvalteren, [navn]. Hun uttaler at klasseinndelingen ikke er i tråd med intensjonene bak opplæringslova § 8-2, jf. opplæringslova § 1-1 siste ledd. Videre er den i strid med skolens formålsparagraf og den overordnede delen av læreplanen. Uavhengig av skolens intensjon er resultatet blitt segregering og dermed også diskriminering.

Lillestrøm kommune har i hovedsak anført:

Lillestrøm kommune diskriminerer ikke elevene på grunn av etnisitet ved klasseinndelingen.

Skolen har fulgt opplæringslovas regler om inndeling i klasser og grupper, og det foreligger ikke direkte eller indirekte forskjellsbehandling av elever med en annen etnisitet enn norsk ved skolens klasseinndeling.

Det følger av opplæringslova § 8-2 at elevene skal deles inn i klasser eller basisgrupper som skal ivareta deres behov for sosial tilhørighet. Det følger videre av bestemmelsen at organiseringen til vanlig ikke skal skje etter faglig nivå, kjønn eller etnisk tilhørighet.

Inndeling av kassetilhørighet på 1. trinn skjer etter en helhetlig vurdering av den kunnskapen skolen har om elevene. Dette baserer seg på overføringssamtaler mellom skole og barnehage, i tillegg til eventuelle henvendelser fra foreldre. Skolen hensyntar sosiale og pedagogiske forhold for å få så gode og jevne klassesammensetninger som mulig. Det innebærer for eksempel at elever med språkutfordringer ikke blir plassert i én klasse, men blir fordelt på alle klasser på trinnet slik at gruppene blir så jevne som mulig. Fra barnehagene kan det foreligge informasjon om språklig vurdering, sosial fungering og sosiale

relasjoner og annen relevant informasjon. Enkelte skoler vektlegger også bosted slik at barn i et nærområde skal gå i samme klasse. Språklige utfordringer henger ikke nødvendigvis sammen med etnisitet, men kan også skyldes forsinket språkutvikling, dårlig hørsel, selektiv mutisme eller andre diagnoser.

Skolen har ikke hatt informasjon om elevenes etnisitet og har heller ikke noe rettslig grunnlag for å kunne innhente informasjon om etnisitet ved klasseinndeling. Kommunen og skolen har ikke kunnskap om barnas eller foreldrenes etnisitet, foreldrenes språkkunnskaper eller botid i Norge. Det kan vanskelig leses ut av en navneliste hvorvidt barna er ikke-etnisk norsk eller har ikke-vestlig bakgrunn. Slike opplysninger kan dermed ikke danne grunnlag for classesammensetning. OMOD anfører at «Skoleledelsen har kalt det hele et vilkårlig utfall, som ved loddtrekning.» Kommunen kjenner seg ikke igjen i denne beskrivelsen. En classesammensetning er ikke en loddtrekning, men en grundig pedagogisk vurdering av gruppesammensetningen. Det som imidlertid er tilfeldig, er hvilken etnisk fordeling et klassetrinn får når de pedagogiske valgene er tatt.

Etnisitet har ikke vært en del av beslutningsgrunnlaget da skolen satte sammen klasser, og det er ikke årsakssammenheng mellom elevenes etnisitet og klasseinndelingen. Klasseinndelingen utgjør ikke et brudd på likestillings- og diskrimineringsloven § 7 om direkte forskjellsbehandling, jf. § 6.

Det er heller ikke brudd på bestemmelsen i likestillings- og diskrimineringsloven § 8 om indirekte forskjellsbehandling. Skolen har før elevens oppstart gjort grundige vurderinger av organisatoriske, pedagogiske og ressursmessige forhold da de delte inn klassene. Det er ikke en klasse som skiller seg nevneverdig ut med tanke på læringsmiljø eller læringsresultater. Skolen oppfatter klassen som en fin klasse, der elevene uttrykker at de trives og er trygge på skolen. Dette er sammenfallende med hovedvekten av tilbakemeldinger etter utviklingssamtalene med foreldre og elever. Klasseinndelingen har ikke stilt elever i den aktuelle klassen dårligere enn andre elever, og det foreligger ikke indirekte forskjellsbehandling.

Skolen gjennomfører jevnlige vurderinger av classesammensetningen. Det er ikke veldig ofte man endrer klasseinndelingen som ble satt i 1. klasse. Dette handler om hensynet til forutsigbarhet og trygghet for elevene. Det kan imidlertid være et aktuelt tiltak for eksempel av læringsmiljøhensyn, eller dersom elevtallet øker slik at man må opprette nye klasser. Hensynet til barnets beste skal alltid vektlegges i denne vurderingen.

Kommunen er ikke enig i påstanden om at kommunens barnehager ikke har kompetanse til å foreta en språklig kartlegging av barnehagebarn. Barnehagen er en viktig arena for å oppdage barn som trenger ekstra støtte til språkutvikling eller barn som har språkvansker. Å foreta språklige kartlegginger er en del av å

det å fange opp og følge opp barns utvikling. Kommunen har flere kvalitetsplaner på området som sikrer at dette arbeidet gjøres faglig godt.

OMOD viser til [Likestillings- og diskrimineringsombudets sak 2011/2361](#), hvor ombudet kom til at inndeling basert på etnisitet medførte direkte forskjellsbehandling. Kommunen er ikke uenig i denne vurderingen, og viser til at det ved inndelingen på [skolens navn] nettopp ikke ble tatt denne type hensyn. Skolen sitter ikke på informasjon om elevenes etnisitet. Skolen kan ha noe informasjon om elevens morsmål etter overgangsmøter med barnehagene etter opplæringslova § 13-5. Dette er kun i de tilfeller der det har vært språklige utfordringer knyttet til barnet, som foresatte har samtykket til at skolen informeres om.

Uttalelsen fra tidligere seniorrådgiver hos Statsforvalteren bygger på OMODs uriktige fremstilling av faktum. Blant annet benytter hun begrepet «segregering» og forutsetter at barn med særskilte språklige utfordringer er plassert i samme klasse. Dette er ikke tilfelle i denne saken.

Nemndas syn på saken

Nemnda er kommet til at Lillestrøm kommune diskriminerer elevene som går på 3. trinn ved [skolens navn], skoleåret 2022/23, på grunn av etnisitet.

Rettslige utgangspunkt

Diskrimineringsnemnda kan ikke treffe vedtak om at andre forvaltningsorganers vedtak innebærer brudd på bestemmelser nevnt i § 1 annet eller fjerde ledd, jf. diskrimineringsombudsloven § 14. Avgjørelsen om hvordan en klasse skal settes sammen er ikke et enkeltvedtak, men en administrativ avgjørelse. Nemnda har derfor kompetanse til å treffe vedtak i saken.

Likestillings- og diskrimineringsloven § 6 forbyr diskriminering på grunn av etnisitet. Med diskriminering menes direkte eller indirekte forskjellsbehandling som ikke er lovlig etter unntaksbestemmelsene i §§ 9 og 10 eller bestemmelsen om positiv særbehandling i § 11. Direkte forskjellsbehandling er når en person behandles dårligere enn andre blir, har blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, på grunn av etnisitet, jf. § 7. Indirekte forskjellsbehandling er enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som vil stille personer dårligere enn andre, på grunn av etnisitet, jf. § 8.

Etnisitet omfatter blant annet «nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk», jf. § 6 første ledd siste punktum. Definisjonen er ikke uttømmende, og vernet mot diskriminering på grunn av etnisitet omfatter alle etniske grupper, uavhengig om de utgjør en majoritet eller en minoritet i samfunnet. Den vil i praksis ha størst betydning for etniske minoriteter, jf. [Prop. 81 L \(2016–2017\) kapittel 8.8.5](#) side 58.

Medlemskap i en etnisk gruppe kan være både selvtilskrevet og tilskrevet av andre. Etnisitetsbegrepet har også en subjektiv side. Det subjektive handler om tilhørighet til en gruppe mennesker, som i utgangspunktet ikke kan bestemmes ut fra fødested, personens avstamning eller andre objektive data, jf. [Ot.prp.nr.33 \(2004-2005\) kapittel 10.1.8.2 side 87-88](#).

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet når den har et saklig formål, er nødvendig for å oppnå formålet og ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, jf. § 9.

FNs Rasediskrimineringskonvensjon gjelder som norsk lov, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 5. Staten er forpliktet til å avskaffe alle former for rasediskriminering, særlig i forbindelse med retten til utdanning, jf. konvensjonen artikkel 5 bokstav e punkt v.

I bevisvurderingen gjelder det alminnelige beviskravet i sivile saker. Nemnda må legge til grunn det faktum som etter en samlet vurdering av bevisene er mest sannsynlig, se for eksempel Høyesteretts dom i HR-2020-2476-A, avsnitt 74 og 75.

Dersom det etter en slik bevisvurdering unntaksvis er absolutt bevistvil, fremgår det av bevisbyrderegelen i likestillings- og diskrimineringsloven § 37 at tvilen vil gå utover den påstått ansvarlige dersom klager har etablert at det er «grunn til å tro» at diskriminering har funnet sted. At det er «grunn til å tro» betyr at klageren må vise til konkrete holdepunkter eller indikasjoner for at diskriminering har skjedd, utover en ren påstand.

Den konkrete vurderingen

Nemnda vil innledningsvis bemerke at alle elevene er omfattet av diskrimineringsgrunnlaget etnisitet. Etnisitet omfatter blant annet «nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk», jf. § 6 første ledd siste punktum.

Nemnda tar så stilling til om det er bevist at det er en vesentlig høyere andel elever med ikke-vestlig bakgrunn i B-klassen.

Nemnda har fått tilsendt klasselistene og sitter på informasjon om hvilke elever som går i hvilke klasser. I oversikten er det dokumentert hvilke elever som startet i de fire klassene skoleåret 2020/2021 og hvilke elever som har begynt senere og når dette skjedde. Det er også dokumentert hvilke elever som får hjelp av [fagprofesjon], har vedtak om [type vedtak], vedtak om særskilt språkopplæring og får oppfølging av [instans]. Etter nemndas vurdering er elever med slike behov, jevnt fordelt på de fire klassene.

Kommunen anfører at de ikke har kunnskap om elevenes etnisitet. OMOD viser til klassekontaktene sin beskrivelse om at det er en skjevfordeling når det gjelder mangfold. Nemnda har ikke fått tilsendt en oversikt over hvilke elever det er OMOD mener har ikke-vestlig bakgrunn. Det er foreldrene i den aktuelle klassen, gjennom klassekontaktene, som har opplyst om at elevene har ikke-vestlig bakgrunn. Nemnda legger foreldrenes beskrivelse til grunn, altså at elevene har ikke-vestlig bakgrunn. Foreldrene er nærmest til å vurdere hvilken etnisitet de aktuelle elevene har.

Nemnda legger derfor til grunn at det er en vesentlig høyere andel elever med ikke-vestlig bakgrunn i B-klassen.

Direkte eller indirekte forskjellsbehandling

Nemnda tar så stilling til om forskjellsbehandlingen skal vurderes etter bestemmelsen om direkte eller indirekte forskjellsbehandling.

Det kreves ikke diskriminerende hensikt for at noe skal være et brudd på diskrimineringsregelverket. Nemnda har ingen holdepunkter for at Lillestrøm kommune har hatt diskriminerende hensikt da de inndelte klassene før skoleåret 2020/2021.

OMOD har anført at dette er et tilfelle av direkte diskriminering, da en tilfeldig fordeling av elevene aldri ville fått et slikt resultat. De mener at kommunen må ha vektlagt elevens etnisitet ved inndelingen av klassene. Kommunen har opplyst at de ikke hadde noen informasjon om elevenes etnisitet. Selv om fordelingen fikk et meget spesielt utfall, som nok statistisk sett er lite sannsynlig, har ikke nemnda funnet det bevist at kommunen har hensyntatt etnisitet da de foretok den opprinnelige inndelingen før oppstart av 1. klasse skoleåret 2020/21.

Kommunen har forklart at inndelingen er gjort basert på nøytrale retningslinjer, der de har forsøkt å fordele elevene jevnt basert på kjønn og faglig nivå, og viser til Kunnskapsdepartementets veileder til opplæringslova § 8-2.

Nemnda er derfor kommet til at forholdet må vurderes etter reglene om indirekte forskjellsbehandling i Idl. § 8.

Nemnda tar så stilling til om kommunens klasseinndeling har stilt elevene dårligere enn andre på grunn av etnisitet.

For å vurdere om elevene er stilt dårligere enn andre, må det fastslås hvem de skal sammenlignes med. Elevene skal etter nemndas vurdering sammenlignes med elever generelt. Andre elever går i klasser med en jevn fordeling av elever med ulik bakgrunn, som gjenspeiler mangfoldet der de bor. Alle elevene taper på skjevinndelingen, men særlig de med en ikke-vestlig bakgrunn. Elevene mister muligheten til å dele språkfelleskap, noe som særlig er viktig for elever med

annet morsmål enn norsk. Elevene mister også en kontaktflate mot både norske og elever med annen bakgrunn. De mister en naturlig tilhørighet til mangfoldet der de bor.

At segregering av barn, uansett om den er formell eller uformell, er skadelig, er slått fast i rettspraksis i mange saker, alt fra den tidlige *Brown v. Board of Education* i USA til LDO sin sak om Bjerke videregående skole. Den europeiske menneskerettighetsdomstolen har i en rekke saker slått fast at segregert opplæring er skadelig og utgjør forskjellsbehandling. Kommunens bruk av de i utgangspunktet nøytralt utformede retningslinjene for klasseinndeling, har i dette tilfellet fått en virkning som stiller elevene dårligere på grunn av etnisitet.

Nemnda er av den oppfatning at det er årsakssammenheng mellom den nøytrale klasseinndelingen som stiller elevene dårligere, og elevenes etnisitet. Vilkåret om årsakssammenheng er derfor oppfylt.

Nemnda er følgelig kommet til at den nøytrale klasseinndelingen utgjør indirekte forskjellsbehandling på grunn av etnisitet, jf. ldl. § 8.

Lovlig forskjellsbehandling

Nemnda tar så stilling til om forskjellsbehandlingen er lovlig etter likestillings- og diskrimineringsloven § 9. For at forskjellsbehandlingen skal være lovlig må den ha et saklig formål, være nødvendig for å oppnå formålet og ikke være uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles. Nemnda bemerker at det er en meget snever unntaksregel, se *Szolcsán v. Hungary* (Application no. 24408/16) avsnitt 46.

Nemnda vurderer først om forskjellsbehandlingen er saklig. Nemnda tiltrer tidligere praksis, og finner det klart ikke saklig å inndele klasser etter etnisitet, jf. LDO-2011-2361 med videre referanser. Saken for LDO gjaldt direkte diskriminering, hvor det var anført at det var saklig å dele inn etter etnisitet for å ivareta mangfoldet på den aktuelle skolen.

Nemnda har kommet til at det foreligger indirekte forskjellsbehandling. Nemnda må dernest ta stilling til om det var saklig å beholde klasseinndelingen da kommunen ble klar over skjevfordelingen. I *Szolcsán v. Hungary* (Application no. 24408/16) uttalte EMD at når elever de facto får segregert opplæring, har staten en positiv forpliktelse til å korrigere den faktiske ulikheten og hindre fortsatt diskriminering. Kommunen har overfor nemnda uttalt at det er saklig å beholde classesammensetningen fordi elevene fungerer godt i klassene og har en tilhørighet og trygghet i den gjeldende organiseringen. Isolert sett er dette saklige formål, og det er hensyn som er av betydning for klasseinndeling.

Nemnda finner imidlertid at inndelingen etter etnisitet verken er nødvendig eller forholdsmessig. Inndelingen er ikke nødvendig for å sikre elever trygghet og

tilhørighet på skolen. Kommunen har også uttalt at den, uavhengig av saken, skal gjøre om på klassesammensetningen fra høsten 2023.

Inndelingen er videre helt klart uforholdsmessig inngripende overfor elevene som forskjellsbehandles, se tidligere praksis om dette, se henvisninger i LDO-2011-2361 og Szolcsán v. Hungary (Application no. 24408/16).

Nemnda er etter dette kommet til at vilkårene for lovlig forskjellsbehandling etter ldl. § 9, ikke er oppfylt.

Diskrimineringsnemnda har etter dette konkludert med at Lillestrøm kommune handler i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av etnisitet, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 6, jf. § 9, ved at klassesammensetningen på 3. trinn ved [skolens navn], skoleåret 2022/23, stiller elevene dårligere enn andre, på grunn av etnisitet. Klagen har etter dette ført frem.

Pålegg og tvangsmulkt

Nemnda tar så stilling til om det skal ilegges pålegg i saken.

Det følger av diskrimineringsombudsloven § 11 annet ledd at nemnda, med unntak av i saker som nevnt i § 1 fjerde ledd og med de unntak som følger av §§ 14 og 15, kan pålegge stansing, retting og andre tiltak som er nødvendige for å sikre at diskriminering opphører, og for å hindre gjentakelse. Nemnda kan sette en frist for oppfyllelse av pålegget. Nemnda må vurdere konkret om pålegget utgjør en forholdsmessig reaksjon, jf. Prop. 80 L (2016-2017) side 105.

Det følger av diskrimineringsombudsloven § 13 at nemnda kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av pålegg etter § 11 dersom fristen for å etterkomme pålegget oversittes. Tvangsmulkt fastsettes som engangstvangsmulkt eller løpende dagmulkt. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom frist for å etterkomme pålegget oversittes, og den skal løpe fram til pålegget er oppfylt, jf. diskrimineringsombudsloven § 13.

Nemnda har kompetanse til å ilegge pålegg i saken, da den ikke er omfattet av unntakene. Det er ikke en sak om gjengjeldelse etter varsling, jf. § 1 fjerde ledd, eller en sak som berører en tariffavtale, jf. § 15. Det er heller ikke en sak som gjelder et annet forvaltningsorgans enkeltvedtak, jf. § 14. Kommunen har selv uttalt at klasseinndeling ikke er et enkeltvedtak, men en administrativ beslutning som tilligger rektor ved den aktuelle skolen.

Nemnda vurderer at det er forholdsmessig å ilegge et pålegg i denne saken. Den aktuelle klasseinndelingen har vart i snart tre skoleår, selv om skolen ble klar over foreldrenes bekymring allerede høsten i første klasse. Kommunen har vist liten vilje til å endre, selv om de i kommentarene til forhåndsvarselet om pålegg og tvangsmulkt skriver at klasseinndelingen skal endres. For å sikre at den

diskriminerende klassesammensetningen faktisk endres, mener nemnda det er nødvendig å pålegge kommunen å endre den.

Nemnda vil også understreke alvorligheten i saken, nettopp gjennom å ilegge pålegg.

Nemnda mener videre at pålegget er en forholdsmessig reaksjon. I vurderingen er det lagt vekt på at det ikke vil være særlig byrdefullt eller tid- og ressurskrevende for kommunen å endre klassesammensetningen sett hen til opplysningen om at det uansett skal gjennomføres høsten 2023.

Nemnda er kommet til at skolestart skoleåret 2023/24, altså 17. august 2023, er en passende frist for oppfyllelse av pålegget. Det er kort tid igjen av inneværende skoleår. Det vil kreve visse ressurser for å få elevene til å føle tilhørighet og trygghet i de nye klassene, og tiltak for å sikre dette vil enklere kunne gjennomføres ved skolestart.

Lillestrøm kommune pålegges derfor å endre klassesammensetningen slik at den ikke lenger bryter med forbudet mot diskriminering. Frist for retting er skolestart skoleåret 2023/24, 17. august 2023. Dersom Lillestrøm kommune ikke etterkommer pålegget innen utløpet av fristen, kan nemndlederen beslutte at tvangsmulkten begynner å løpe. Nemnda setter tvangsmulkten til kroner 5000 per virkedag inkludert lørdager.

Nemnda mener at beløpet må settes høyt for å sikre at Lillestrøm kommune får en klar oppfordring til å etterleve pålegget innen fristen. Kommunen fører en diskriminerende praksis, og pålegget om å stanse den diskriminerende praksisen er ikke uforholdsmessig byrdefullt for kommunen. Det bør gis en løpende mulkt av en viss størrelse for å sikre rettidig etterlevelse.

Vedtaket er enstemmig.

Slutning i sak 2022/770

Diskrimineringsnemnda har fattet følgende vedtak:

1. Lillestrøm kommune diskriminerer elevene som går på 3. trinn ved [skolens navn], skoleåret 2022/23, på grunn av etnisitet.
2. Lillestrøm kommune pålegges å endre classesammensetningen slik at den ikke lengre bryter med forbudet mot diskriminering. Frist for retting er skolestart skoleåret 2023/24, 17. august 2023.
3. For å sikre gjennomføringen av pålegget, vedtar nemnda tvangsmulkt med kroner 5000 per virkedag inklusive lørdag. Nemndlederen kan avgjøre at tvangsmulkten skal begynne å løpe når fristen er gått ut, dersom retting ikke har funnet sted.

Anniken Mellegaard Douglass
nemndleder

Gislaug Øygarden

Liv Shelby

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.